

ВІДЗИВ
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Лешанич Світлани Євгеніївни
“Оцінка і прогнозування економічного потенціалу регіону”,
що представлена на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук
зі спеціальності 08.00.05 – Розвиток продуктивних
сил і регіональна економіка

1. Актуальність обраної теми

Пріоритетним напрямом регіональної політики в умовах економічного спаду та підвищення рівня соціальної напруженості в державі повинно стати максимально ефективне використання економічного потенціалу регіонів та їх територіальних систем. Для формування та реалізації стратегій і державних програм регіонального економічного та соціального розвитку необхідною є попередня оцінка економічного потенціалу регіону, аналіз ефективності його використання в розрізі основних його складових частин, а також прогнозування відповідних процесів, котрі визначають особливості його формування. Наявність відповідної бази періодично поновлювальної інформації є основою для розробки якісно нових науково-методичних підходів до вирішення задачі підвищення ефективності управління економічним потенціалом регіонів України.

Такі задачі найчастіше пов'язані з вирішенням питань формування та оптимізації використання виробничого, трудового, ресурсного, інформаційного, інноваційного та фінансового потенціалів економічної системи регіону.

Тому дисертація Лешанич Світлани Євгеніївни, в якій наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі щодо оцінки і прогнозування економічного потенціалу регіону, проведено аналіз існуючих

теоретичних концепцій економічного розвитку регіонів і на цій основі зроблено висновки щодо необхідності розробки цілісної методики та оцінки і прогнозування економічного потенціалу регіону, є, безумовно, актуальною, а її результати можуть стати основою для формування нових критеріїв оцінки ефективності регіональної економічної політики.

Враховуючи суть та зміст поставлених в роботі завдань як в теоретичному, так і в практичному аспектах, а також ґрунтовність запропонованих підходів до їх вирішення з наступним аналізом отриманих результатів, дослідження Лешанич Світлани Євгеніївни можна вважати суттєвим науково-практичним внеском в проблематику оцінки, аналізу та моделювання процесів управління економічним потенціалом регіону.

2. Наукова новизна отриманих в роботі результатів

Щодо наведених в роботі результатів, в яких містяться елементи наукової новизни, то, на мій погляд, до них слід віднести наступні:

1. Розроблену цілісну методику оцінки і прогнозування економічного потенціалу регіону, реалізація якої на основі комплексного і системного підходів дозволяє провести діагностику ефективності формування та використання економічного потенціалу регіонів України. Практичне застосування такої методики дозволяє якісно по новому підійти до формування, аналізу та вибору пріоритетів регіональної економічної політики;

2. Удосконалений завдяки комплексному застосуванню методів статистичного аналізу методичний інструментарій до формування інформаційної бази діагностичних показників економічного потенціалу регіону. Результатом практичної реалізації розробленого інструментарію є науково обґрунтований відбір найбільш значимих для прийняття стратегічних управлінських рішень індикаторів економічного середовища регіону в розрізі структури його основних складових;

3. Запропоновану методику просторово-динамічної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону, яка на основі використання динамічних методів класифікації дала можливість провести комплексну і локальну діагностику економічного потенціалу регіонів і тим самим сформувавши діагностичні класи регіонів за рівнем їх економічного потенціалу;

4. Розвинуті в напрямі застосування нейромережових технологій методичні підходи до прогнозування рівнів економічного потенціалу регіону, що дозволяють здійснити прогноз економічного потенціалу регіонів України та завдяки пристосуванню в процесі надходження нових даних розробити стратегії їх економічного розвитку;

5. Запропоновані завдяки використанню методів багатовимірного статистичного аналізу, методу евклідової відстані та нейромережових технологій підходи до визначення напрямів підвищення економічного розвитку регіонів за рахунок оптимізації використання складових їх економічного потенціалу. Значимість даної новації полягає в можливості оцінки ефективності використання кожної окремо взятої складової економічного потенціалу та пошуку резервів підвищення ефективності управління регіональним економічним розвитком.

3. Ступінь обґрунтованості положень, висновків та пропозицій

Дисертація Лешанич Світлани Євгеніївни є завершеним результатом розробки науково-методичних підходів до оцінки, аналізу та прогнозування економічного потенціалу регіонів України в розрізі ключових його складових елементів. Отримані здобувачем результати ґрунтуються на застосуванні наступних методів:

- контент-аналізу – для визначення сутності поняття «економічний потенціал регіону»;

- порівняльного структурного аналізу – для виокремлення складових економічного потенціалу регіону;

- трендового аналізу – для проведення аналізу динаміки показників економічного потенціалу регіону;
- статистичного аналізу – для формування інформаційного простору його діагностичних показників;
- синтезу методів агрегування – для обчислення інтегральної оцінки економічного потенціалу регіону;
- багатовимірних методів класифікації – для просторово-динамічної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіону;
- дискримінантного аналізу – для ідентифікації діагностичних класів регіонів за рівнем їх економічного потенціалу;
- методів нейромережевого прогнозування – для здійснення прогнозу економічного потенціалу регіону;
- стратегічного планування та управління – для розробки стратегій економічного розвитку регіонів.

Інформаційну основу дослідження складають законодавчі акти України, матеріали Державної служби статистики України, довідково-інформаційні видання, дослідження та наукові публікації зарубіжних та вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій та інформаційно-аналітичні матеріали дослідних установ, міністерств і відомств.

Пропозиції, зроблені здобувачем щодо підвищення ефективності управління економічним потенціалом регіону, а також висновки до дисертаційної роботи впливають безпосередньо з проведених здобувачем досліджень і модельних розрахунків, є самостійними та такими, що не є запозиченими з інших джерел.

Достовірність та об'єктивність отриманих результатів підтверджена публікаціями в наукових фахових виданнях, зарубіжному виданні, апробацією на наукових конференціях, а також впровадженням основних результатів дослідження.

4. Стиль викладення дисертації та автореферату

Дисертація та автореферат дисертації, які подані на розгляд, можна охарактеризувати як роботи, виконані на високому науковому та методичному рівнях. Виклад матеріалів характеризується логічною послідовністю висвітлення як теоретичних положень, так і практичних результатів проведених досліджень. В дисертації аргументовано і переконливо розкрито основні положення та результати, які виносяться на захист.

Дисертація викладена грамотно, з дотриманням вимог, що висуваються до кандидатських дисертацій, є цілісною науковою працею. Назва дисертації повністю відповідає її змісту.

Поставлені в дисертації задачі знайшли своє вирішення, що в цілому, забезпечило досягнення поставленої мети.

5. Відповідність автореферату змісту дисертації

Автореферат належним чином відображає зміст дисертації та її основні висновки. У авторефераті розкрито по суті основні результати, отримані в процесі досліджень, ступінь та суть новизни розробок та висновки.

Проведений аналіз автореферату дисертації дає всі підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України до наукових робіт такого типу. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Оцінка публікацій

Основний зміст роботи опубліковано у 10 друкованих наукових працях загальним обсягом 4,56 друк. арк., з них особисто автора 4,32 друк. арк., серед яких: 1 – у виданнях іноземних держав, 6 – у наукових фахових виданнях, та 3 публікацій за матеріалами конференцій.

Кількість наукових статей та їх обсяг відповідають вимогам, що стосуються основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня

кандидата наук.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 186 сторінках машинописного тексту. Матеріал дисертації ілюстрований 31 таблицею (з них 9 на 15 повних сторінках) та 45 рисунками (з них 1 на 1 повну сторінку). Список використаних джерел включає 170 найменувань.

8. Значимість результатів здобувача для науки і практики

Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника і є частиною комплексної теми «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083). В рамках даної теми автором розроблено методiku оцінки і прогнозування економічного потенціалу регіону.

Результати проведеного дисертантом дослідження мають теоретичне та практичне значення. До результатів, що мають цінність з *теоретичної точки зору*, можуть бути віднесені запропоновані здобувачем підходи до проведення аналізу та прогнозування економічного потенціалу регіону в розрізі його ключових підсистем.

Практична значимість отриманих результатів полягає в можливості їх використання в процесі прийняття рішень стосовно оцінки, аналізу та прогнозування економічного потенціалу регіону.

Методичні положення та результати дисертації впроваджені в роботу Громадської ради при Закарпатській облдержадміністрації і знайшли своє відображення в процесі моніторингу реалізації Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2015 року та розробці Стратегії розвитку

Закарпатської області на період до 2020 року (довідка № 14/10 - 15 від 14.10.2015р.)

Теоретичні та методичні розробки дисертаційної роботи використані автором в навчальному процесі при викладанні курсів «Регіональна економіка», «Державне регулювання економіки», «Прогнозування соціально-економічних процесів» у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (довідка № 01-15/03/1460-1 від 16.09.2015 р.)

9. Зауваження, недоліки та дискусійні питання дисертаційної роботи

По-перше. В роботі чітко не вказується, чим обумовлено виокремлення виключно таких складових економічного потенціалу регіону як трудовий, виробничий, ресурсний, інформаційний, інноваційний та фінансовий? (с. 20). Чому поза увагою здобувача залишається торгівельний потенціал регіону, зовнішньоекономічний потенціал, потенціал регіонального ринку тощо?

По-друге. Потребує детальнішого пояснення розроблена здобувачем схема взаємозв'язків модулів методики оцінки і прогнозування економічного потенціалу регіону (с. 52). Зокрема, залишається незрозумілим, що здобувач розуміє під «засміченістю» статистичної бази показників (блок 1.3 модуля 1 «Формування системи діагностичних показників складових економічного потенціалу регіону»). Крім того, доцільно конкретизувати за допомогою яких саме методів багатовимірного аналізу проводиться відбір діагностичних показників (блок 1.5 модуля 1);

По-третє. Виходячи з цілей і задач, поставлених в роботі, здобувачу слід кількісно оцінювати кожен зі складових економічного потенціалу, а не обмежуватись вибірковою оцінкою динаміки одного з показників, котрі визначають окремо взяті складові потенціалу (п. 2.1 дисертації). Якщо ж здобувач все таки вдається до оцінки динаміки окремих показників, котрі характеризують ту чи іншу складову економічного потенціалу, то рекомендується аргументувати свій вибір того чи іншого індикатора;

По-четверте. Результати застосування методу головних компонент для формування системи показників економічного потенціалу регіону, і, зокрема, дані таблиці 2.11 на с. 97 потребують відповідної економічної інтерпретації;

По-п'яте. Потребує аргументації точка зору здобувача щодо формування блоків чинників ресурсного потенціалу регіону (с. 104). За своїм змістовим навантаженням, блоки X1 та X2, а також X4 та X5 є взаємообумовленими і, за інших однакових умов такими, що корелюють між собою. Натомість, практично поза увагою здобувача залишились такі блоки ресурсного потенціалу як обсяги розвіданих корисних копалин в розрізі їх видів;

Проте наведені зауваження не зменшують загальної наукової цінності дисертаційної роботи Лешанич С.Є., яка виконана на високому теоретичному рівні і має практичне впровадження, що підтверджено відповідними документами.

Висновок по дисертації

Беручи до уваги зроблені зауважені та виявлені дискусійні положення, представлена до захисту дисертаційна робота «Оцінка і прогнозування економічного потенціалу регіону» виконана на високому науковому та професійному рівні. Робота відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» № 567 від 24 липня 2013 р. щодо кандидатських дисертацій. Представлена дисертація є завершеною науковою працею, містить належним чином обґрунтовані теоретичні і практичні результати, характеризується продуманим планом викладу результатів проведених здобувачем досліджень. Основні результати дисертації опубліковані у наукових фахових виданнях України, а також у зарубіжному виданні і матеріалах конференцій.

Автореферат дисертації за своїм змістом відображає основні положення дисертаційної роботи.

Оцінюючи дисертаційну роботу Лешанич Світлани Євгеніївни, треба зауважити, що вона присвячена вивченню актуальної теми, відзначається високим теоретичним, методичним та практичним рівнем. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

За складом вирішених задач дисертація відповідає паспорту спеціальності 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

В зв'язку з цим, вважаю, що автор дисертації, Лешанич Світлана Євгеніївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:
завідувач кафедри економічної кібернетики та
програмної інженерії
Чернівецького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного
університету
доктор економічних наук, професор

В.Є. Лучин

